

Kinema Ikon je jedným z najdlhšie existujúcich umeleckých zoskupení v Európe. Pôvodne experimentálny filmový kolektív so základňou na umeleckej škole v rumunskom Arade bol neskôr vedený jeho zakladateľom George Sabauom k objavovaniu videa, hypermedíí, a internetu. Napriek tomu, že je stále veľmi málo známy mimo Rumunska, Kinema Ikon je pionierom intermediálneho umenia, združujúcim filmárov, programátorov, básnikov, a dokonca archeológa. Hovoríme s klúčovým členom zoskupenia, Čălinom Manom.

TEXT — DUŠAN BAROK / TRANSLATED BY — JURAJ GIGAČ

Skupina Kinema Ikon bola aktívna od raných 70. rokov. Ako ste prišli do styku s touto skupinou a jej prácami? Kde a kedy ste o nej po prvý raz počuli?

V roku 1970, kedy Kinema Ikon začínala svoje aktivity, som bol dieťa v neustálom pohybe, ktoré objavovalo šport. Umenie, akokoľvek kinetické, sa mi zdalo príliš statické a ani trochu ma nelákalo. V tých časoch som býval v rovnakej štvrti ako zakladateľ skupiny, pán Sabau, v nemeckej časti mesta. Posledný rok na strednej škole bol pán S mojím učiteľom filozofie a tak som sa dozvedel o skupine Kinema Ikon, ktorá sa stretávala na Škole umenia. Prvýkrát som ich navštívil v roku 1979 a následne som sa stal veľmi nenápadným členom. V roku 1990 sa workshop presunul do mú-

zea, kde som od roku 1985 pracoval ako fotograf. Vzniklo tam nové oddelenie venované mediálnemu umeniu, a tak sa zo mňa a pána S stali kolegovia. Zvyšok je história, ktorá čaká na svoje odhalenie.

Kinema Ikon odkryla produktívny súvis medzi umením a vzdelávaním. Môžete opísť jednotlivé vzdelávacie/učebné metódy, ktoré ste používali? A na druhej strane — čo boli nástrahy tejto interdisciplinárnej orientácie?

Workshop ki fungoval na Škole umenia v rozmedzí rokov 1970 až 1990 ako trojročný filmový kurz. Mentorom kurzu bol pán S. Neoficiálnym cieľom bola tvorba experimentálnych filmov. Oficiálne mal workshop produkovať dokumentárne fil-

my. Dokumenty nám umožnili vyhnúť sa akejkoľvek politizácii a zabezpečili nám materiál pre experimentálne filmy. To vysvetluje prečo v kurze vzniklo 62 dokumentárnych a 62 experimentálnych filmov. Workshop ki bol spočiatku miestom stretnutí pre slobodné diskusie o umení, či skôr o čomkoľvek možnom, nezabúdajme, že to bolo počas komunizmu, ktorý sme príliš v láske nemali.

Gheorge Sabau, iniciátor a koordinátor ki, mal kritický postoj k individualizmu v umení a v skupine vytváral kolaboratívne prostredie. Mohli by ste nám prezradiť niečo viac o sociálnej dynamike v rámci skupiny? O umeleckom smerovaní, rozhodovaní, osobných preferenciách, ambíciách, atď...

Kinema Ikon is one of the longest-running artistic initiatives in Europe. Started in 1970 as an experimental film collective at the art school of the Romanian city of Arad, its founder George Sabau led it further into the exploration of video, hypermedia, and internet. It is still very little known outside Romania, although it is indisputably a pioneering intermedia art collective, bringing together filmmakers, programmers, poets, and even an archaeologist. We talk to the core member of the group, Călin Man.

■ Kinema Ikon group was active since the early 1970s. Can you describe how did you came into contact with the group and its work? When and where did you first hear about it?

In 1970, as Kinema Ikon [ki] was starting its activity, I was a child in constant motion who discovered sports. Art, however kinetic might have been, seemed far too static and not at all alluring. In those times I was living in the same neighborhood with the founder of the group, Mr. Sabau, in the German area of the city. During my last high school year, Mr. S was my philosophy teacher and so I learned about Kinema Ikon, who were meeting at the Art School. I first visited them in 1979 and afterwards I became a very discreet

member. In 1990, the workshop moved to the museum, where I was employed as a photographer since 1985. A new department was created, dedicated to media arts, thus me and Mr. S became colleagues. The rest is history, waiting to be unveiled.

■ Kinema Ikon revealed a productive correlation between art and education. Can you describe the particular teaching/learning methods that were employed? And on the other hand, what were the pitfalls of the interdisciplinary direction?

The ki workshop functioned at the Art School between 1970 and 1990 as a three year film-making course. The mentor was Mr. S. Unofficially, the goal was to make experimental films. Officially, the workshop

was supposed to produce documentaries. The documentaries managed to avoid any political tinge and provided us with the material for the experimental films. This explains why 62 documentaries and 62 experimental films were made. The ki workshop was at the beginning a meeting place for free discussions on art or rather on anything, let's not forget, in communist times, which we quite disliked.

■ Gheorge Sabau, initiator and coordinator of ki, has had a critical stance towards individualism in the arts, and was accomodating the group in the collaborative environment. Can you talk a little about the social dynamics within the group? Artistic direction, decision-making, personal affiliations, ambitions, etc.

Kinema Ikon už od začiatku dávala ľuďom priestor vyjadriť sa, išlo pritom o silné osobnosti z rozličných oblastí – vizuálneho umenia, literatúry, architektúry, či vedy. Robili autorské filmy, ktoré spolu tvorili obraz konzistentnej teoretickej koncepcie, v klíme diametrálnie odlišnej od oficiálnej komunistickej atmosféry, ktorá nebola súčasťou mainstreamu, čo niekedy vyvolávalo nevôľu; jemne pochmúrna atmosféra bola dôvodom uvalenia zákazu premietania týchto filmov na verejnosti. Po roku 1989 tu bol potom pokus o sociálne zaangažovanie vo forme magazínu *conversatio* (vydávaný medzi rokmi 1990 až 1993) a v rovnakom čase vznikli tri skupinové projekty – videoinstalácie. To bolo jediné obdobie, kedy sme naozaj vytiesnili individualizmus – čo bolo samo o sebe experimentom. Kinema Ikon bola vždy netypická, marginálna, elitárska a tak ďalej.

Aké boli v tých časoch vaše najmocnejšie sny?

ki nemala sny ani istoty. Dnes na mňa tých 40 rokov na pevnom disku niekedy pôsobí nostalgicky. I keď vždy iba na chvíľku.

Premietanie avantgardných a experimentálnych filmov bolo pravidelne na programe workshopu. Mala skupina prístup k zahraničnej produkcií 60. a 70. rokov [napr. z Maďarska, Poľska, Československa, či zo Západu]? Ktoré filmy najviac zarezonovali?

V porovnaní s dnešným prístupom k informáciám sme v 70. a 80. rokoch pobývali v krajinе nikoho, nemali sme ani poňatia, čo sa deje mimo nás, vo svete. Každý z nás mal svoje „zdroje“ a workshop bol miestom,

kde sme zdieľali novinky. Ja osobne som sa domnieval, že treba nasledovať dadaizmus. Čo som i dodržiaval. [revoltaire.net]

Aký druh kníh mal na skupinu najväčší vplyv? Mali ste prístup k postmodernej filozofii alebo k teórii filmu?

Mojím snom je vydávať časopis, v ktorom by boli slová sotva prítomné, a ak predsa, tak v podobe obrázkov. Intermedia, ktoré od roku 1994 koordinujem, sa tomuto cieľu blíži. Ale vráťme sa späť do čias komunizmu.

Áno, v 80. rokoch vládli tendencie postmoderny. Literárne magazíny viedli na túto tému polemiky. Ale o teóriach, stanoviskách, svedectvách a manifestoch by mal hovoriť skôr pán Sabau.

Kinema Ikon dokázala spojiť intelektuálov z celej krajiny, ktorí sa v rokoch 1984 a 1988 stretli na sympóziu Intermedia v meste Arad. Aké boli vaše skúsenosti z týchto podujatí?

Sympózium Intermedia som v 80. rokoch navštievoval ako radový člen skupiny – divák, a bolo to pomerne fajn. Žartujem, ale ak mám byť úprimný, nechce sa mi zaoberať sa všetkými tými včerajšími teóriami. Podujatie skupiny v roku 2010 je venované filmu, ide o retrospektívnu, regeneráciu, reset, o spomienku pre nás alebo možno o niečo nové pre mladú generáciu. Ja sa sústredím skôr na to, čo má Kinema Ikon robiť na ďalšom stupni tvorby. Nazývam to tak, aby som si uľahčil zber materiálov pre výročie.

Poznámka: Ďalšie informácie a práce zo skupenia Kinema Ikon nájdete na stránke http://www.burundi.sk/monoskop/index.php/Kinema_Ikon.

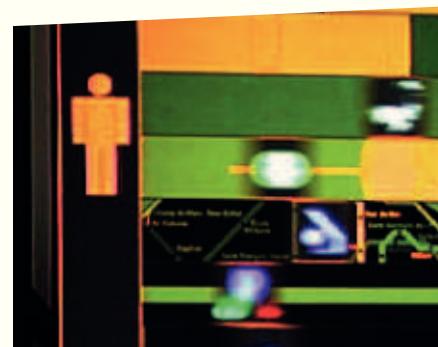
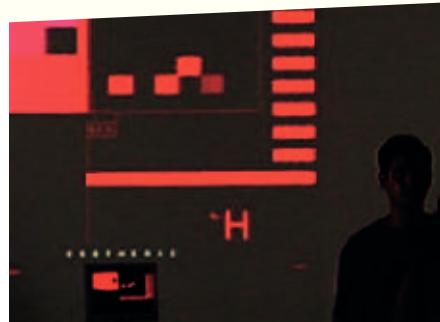
Since the beginning, Kinema Ikon was the umbrella that allowed people to express themselves, strong personalities from various domains: visual arts, literature, architecture, science, you name it. They made author films, which presented to the group brought out the image of a consistent theoretical concept, a climate that differed to its core from the official, communist one. ki was uncomfortable because it was not in the mainstream; at some

The screenings of avant-garde and experimental films were on the regular program within the workshop. Was the group familiar with the 1960s' and 1970s' production from outside Romania [for example Hungary, Poland, Czechoslovakia, or the West]? Which films had had the strongest resonance?

Comparing with the access to information in the present, in the seventies and

True, in the 80's there was a postmodern trend. The literary magazines had polemics on this topic. But, about theories, statements, testimonials and manifestos should speak Mr. Sabau.

Kinema Ikon managed to bring together the intellectuals from all over country in 1984 and 1988 for Intermedia symposia in Arad. What is your experience of these events?

point, the slightly gloomy atmosphere of the films brought upon us an interdiction to present them to the general public. After 1989, there was an attempt to get socially involved by publishing the *conversatia* magazine [between 1990 and 1993] and at the same time the three group projects were made — video installations. It was the only time when individualism was put between brackets — it was an experiment in itself. Kinema Ikon was always atypical, marginal, elitist and so on.

What were your strongest dreams at that time?

Ki had neither dreams, nor certainties. Nowadays, due to the 40 years stashed on a hard disk, it sometimes has nostalgia. For only short spells, though.

eighties we were nowhere, we had no idea of what really happened out there, in the world. Each of us had "sources" and the workshop was the place where news and novelties were shared. I, personally, thought that Dadaism was the way to follow. Which I duly did. [revoltaire.net]

What kind of books had the biggest influence in the group? Did you have access to postmodern philosophy literature or film theory?

My dream is to publish a magazine where the words are barely present, and when there, they should look as if images. Intermedia, which I coordinate since 1994, is getting close to this. But let's get back to the communist period.

At the Intermedia symposia in the 80's I attended as a regular member of the group — spectator, and it was quite ok. I'm joking, but to be honest I don't feel like revisiting all the theories of yesteryear. The 2010 event of the group is dedicated to the film, it is a retrospective, a recuperation, a resetting, a reminder for us or maybe a novelty for the young generation. But I am oriented towards what Kinema Ikon has to do in a prospective new stage of creation. I call it so to make myself easier the gathering of materials for the jubilee.

Note: You can find more information and works by the Kinema Ikon group at http://www.burundi.sk/monoskop/index.php/Kinema_Ikon.